

Schervendag 2018

(foto's: Jolanda Coppens en Geert van der Velde).

De uitnodiging voor de jaarlijkse Schervendag van de LWAOW op 20 januari 2018 lokte dit jaar ruim 60 vrijwilligers en geïnteresseerden in de natte archeologie naar het ADC in

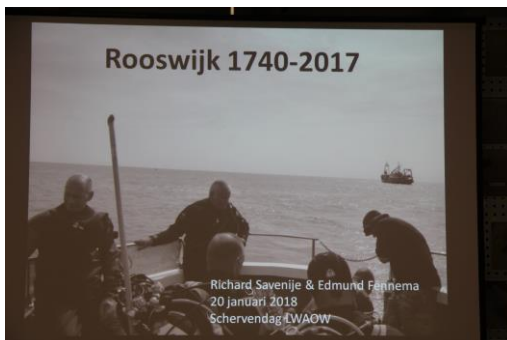

Joep Verweij verwelkomt aanwezigen namens ADC.

Amersfoort. Na het welkomstwoord en enkele huishoudelijke mededelingen van Joep Verweij, gastheer namens het ADC, was het woord aan voorzitter Jan Venema. In zijn openingswoord refereerde hij aan het resultaat van het overleg met vertegenwoordigers van de OCW en RCE van het verzoek van STIMON en LWAOW op de Erfgoedwet. Hij verwacht dat een positief besluit voor aanpassing van het opgraafverbod onder water dit jaar zijn beslag zal krijgen. Alvorens de eerste sprekers het woord kregen kreeg Jolanda Coppens een bleometje van de voorzitter

aangeboden omdat zij het belangrijk vond op haar verjaardag de Schervendag bij te wonen. Aansluitend werd voor jaar Lang zal ze leven gezonden.

Vrijwilligers konden afgelopen jaar voor het eerst duiken op een wrak, het VOC-schip De

Rooswijk, dat ook door professionele archeologen wordt onderzocht. Edmund Fennema en Richard Savenije gaven in hun presentatie een overzicht van hun duikervaring op dit wrak. Zij waren de gelukkigen waarbij tijdens hun duiken er geen noemenswaardige deining was en het zicht onder water ruim voldoende. Het project, was hun ervaring, was goed georganiseerd waarbij naast het professionele onderzoek veel Nederlandse en Engelse vrijwilligers aan mee werkten. Ook de

communicatie, zowel vooraf als ter plaatse, werd door hun als zeer goed ervaren.

Na het verhaal over de Rooswijk was het woord aan Anne Doedens en Jan Houter over hoe vrijwilligers aanvullende informatie uit archieven kunnen 'opduiken'. Dit ogenschijnlijk droge onderwerp wist Anne Doedens op zijn eigen wijze 'wakkerhoudend' te presenteren. Af en toe werd Jan Houter er bij gehaald om zijn verhaal te bevestigen. En die deed dat met verve! Na de uitleg over het zoeken in archieven kwam Jan Houter nog met een verhaal over de vondst van stukken in Franse – en Belgische archieven over de Watergeuzen. In geschiedenis boeken wordt alleen genoemd dat de watergeuzen bij Den Briel zich van de beste kant hebben laten zien. Dit is niet juist en ook niet compleet, zo stelde hij, want uit het onderzoek van beide blijkt dat de watergeuzen al eerder bij Vlieland en Terschelling de Republiek een dienst hebben bewezen. Waarom hier geen aandacht aan is

Anne Doedens en Jan Houter

besteed was voor beide heren aanleiding het verhaal verder uit te zoeken en hierover te publiceren. Deze publicatie melden zij, wordt in maart gepubliceerd.

Na de lunch, weer voortreffelijk klaargemaakt door Egbert Onrust en de gebruikelijke kroket, was het woord aan Carl van Dijk van Duikteam Texel over de schatten van het Schervenwrak. Dit wrak heeft, zo gaf hij in zijn presentatie aan, in de afgelopen jaren een grote hoeveelheid informatie vrijgegeven. Informatie niet alleen over de lading van het wrak, maar ook over de historie. Tijdens het duiken op het wrak, waarvan in het begin de naam niet bekend was, maar wel bekend was dat het geen schip uit de VOC-tijd was, werd hij nieuwsgierig naar de herkomst van het wrak, wat voor hem aanleiding was om ook in de archieven duiken. En daar kwam hij tot de ontdekking dat het hier gaat om het wrak van het tweedeks fregat Pieter Anthony uit Amsterdam. De vondsten en de resultaten van het archiefonderzoek heeft hij samengevat in het boek *'De schatten van het Schervenwrak'*.

Hanneke Kramer vertelde over de conserveringsproblemen van de gevonden textielcollectie in het Palmwrak bij Texel. Uit haar verhaal kwam duidelijk naar voren dat er weinig tot geen

Hanneke Kramers en enkele stukken uit de textielcollectie Texel

ervaring is over het conserveren van textiel uit een maritieme vindplaats. Deze vondst was uniek omdat het hier ging om een groot aantal fragmenten, complete kledingstukken, stukken met diverse kleuren en samengesteld met verschillende

textieltechnieken. Deze uitgebreide vondst bood de mogelijkheid om naast de conservering ook onderzoek te doen naar hoe het textiel behandeld is vanaf de vondst tot en met de conservering en welke gevolgen dit heeft voor het uiteindelijke behoud van gevonden textiel. Uit het onderzoek kwam duidelijk naar voren, dat het van belang is, dat voor archeologische textielvondsten een goede praktijkhandleiding opgesteld moet worden om degradatie vanaf de vondst tot en met het drogen en conserveren zo veel mogelijk te beperken.

Na een kleine koffiepauze was het tijd om naar activiteiten uit eigen LWAOW gelederen te luisteren. Liselore Muis opende de rij met informatie over de geplande Basis cursus Maritieme Archeologie voor het komend jaar. In de periode 2004 tot en met 2017 hebben 117 LWAOW-ers aan deze cursus deelgenomen, waarbij het honderdste NAS-certificaat in 2016 kon worden uitgereikt. In het kader van kennisbevordering staat er een workshop Fotogrammetrie op het programma en is een Handleiding voor het herkennen, documenteren en behandelen van scheepshout in voorbereiding. Daarnaast wordt gewerkt aan de mogelijkheid om na het verkrijgen van het NAS-2 certificaat ook voor het NAS-3 certificering in aanmerking te komen.

Cursisten

Jaar	Aantal cursisten
2004	7
2005	14
2006	7
2007	7
2008	12
2009	8
2010	17
2011	16
2012	16
2014	14
2015	12
2016	19
2017	12

100° NAS Certificaat

Monique Klarenbeek
Cursus 2016

Vervolgens was het woord aan Wander Bordewijk, die uitleg gaf over zijn onderzoek naar ‘mogelijke’ resten van de Elder Sluys uit 1610 in de plas ‘Wiel bij Zwaantje’ in Elden

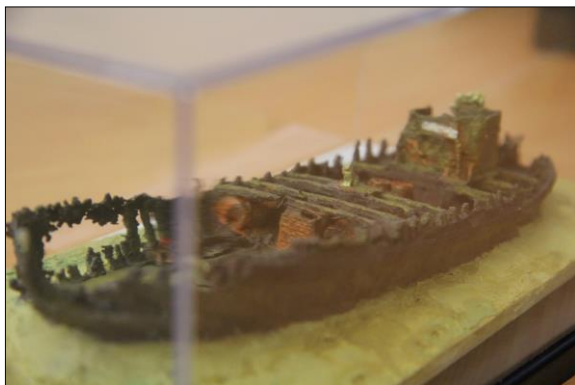
Wander Bordewijk vertelde over de zoektocht naar de Elder Sluys.

Op het spoor gezet door een gerucht c.q suggestie dat er nog resten van een sluis aanwezig zouden zijn begon hij, met twee collega LWAOW'ers het onderzoek. Na een proefduik en vervolgens uitgebreid archief onderzoek werd een duikverkenning uitgevoerd. Hieruit kwam naar voren dat er nog resten van het metselwerk van de sluis en delen van de sluisdeur aanwezig zijn. Aan het eind van zijn verhaal gaf hij aan dat dit aanleiding was om het onderzoek naar verdere gegevens voort te zetten.

Peter Seinen nam ons mee in zijn verhaal over coldcase naar paalrestanten van op het terrein van steenfabriek Pool in Zuilichem. Naast het nodige archiefonderzoek heeft er een onderzoek met een bodemradar plaatsgevonden. Door de beperkte indringingsdiepte (max. 3 m) van de radargolven zijn er geen aanwijzingen van nog aanwezige palen gevonden. Dit was geen reden om het onderzoek te staken. Hij besloot zijn betoog dan ook met de woorden: “Wij zullen niet rusten tot we weten wat de paalresten voorstellen...”(wordt vervolgd).

Klaas Wiersma sloot de rij van sprekers met de vorderingen van het onderzoek naar het vergaan van schepen tijdens de Ramp van Moddergat in 1883 en de Ramp van Wierum in 1893. Voor dit onderzoek heeft de groep Serenity een sonaronderzoek uitgevoerd tussen Ameland en Schiermonnikoog. In dit onderzoek zijn restanten van een bommenwerper aangetroffen wat hen, (vrijwilligers-eigen) aanleiding gaf een onderzoek naar de registratie van deze bommenwerper te doen. Hij sloot zijn verhaal af met een filmpje over deze bommenwerper, te zien op: <https://www.youtube.com/watch?v=81jExNR-QC8&t=4s>

Het laatste woord was aan Jan Venema die sprekers en aanwezigen bedankte voor hun bijdrage aan deze geslaagde Schervendag. Hierna werd zoals gebruikelijk met een hapje en een drankje nog wat nagepraat en hier en daar de nodige afspraken gemaakt voor het komend seizoen.

In plaats van scherven op deze Schervendag een eerste 3D-model van een wrakje door Hans van der Weide.